

Καιρός του ποιήσαι:
Η Ορθοδοξία ενώπιον της πανδημίας του κορωνοϊού

Επιμέλεια: Νικόλαος Ασπρούλης - Nathaniel Wood

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΟΛΟΥ

*Καιρός του ποιήσαι:
Η Ορθοδοξία
ενώπιον της πανδημίας του κορωνοϊού*

Επιμέλεια:
Νικόλαος Ασπρούλης - Nathaniel Wood

Εκδοτική Δημητριάδης
Βόλος 2020

ISBN: 978-618-5375-06-5

Φιλολογική επιμέλεια: Μάριος-Κυπαρίσσης Μώρος
Σχεδιασμός και στοιχειοθεσία: Κωστής Δρυγιαννάκης
Φωτογραφία εξωφύλλου: Όλια Γκλούσενκο

Λεπτομέρεια από την ωραία πύλη και την κόγχη του ιερού
του Ι. Ναού των Αγίων Αποστόλων, Αγιά Λαρίσης
Τυπογραφείο: Παλμός

© Copyright για την ελληνική γλώσσα και για όλο τον κόσμο:
Εκδοτική Δημητριάδος – Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βό-
λου

Εκδοτική παραγωγή:
Εκδοτική Δημητριάδος
Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου
Συνεδριακό Κέντρο Θεσσαλίας
Μελισσάτικα, Βόλος
Τηλ. 2421093553 & 2421093573, fax 2421077115
Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Θ. 1308, Τ.Κ. 380 01 Βόλος

www.ekdotikidimitriados.org
www.acadimia.org

e-mail: ekdotiki.dimitriados@acadimia.org
info@acadimia.org
volosacademypublications@gmail.com
Facebook: Volos Academy Publications
Twitter: @VolosAcademy1
Instagram: VolosAcademyTheologicalStudies

Περιεχόμενα

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΣΠΡΟΥΛΗΣ & NATHANIEL WOOD: Πρόλογος	11
--	----

Μέρος Α': Θεολογικές παράμετροι

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ (ΖΗΖΙΟΥΛΑΣ): «Η Εκκλησία χωρίς την Ευχαριστία δεν είναι πλέον Εκκλησία»: Μια συνέντευξη	19
Π. ROBERT M. ARIDA: Πίστη, λογική και Ευχαριστία: Ορισμένες σκέψεις με αφορμή την κρίση του κορωνοϊού	29
Π. ALEXIS VINOGRADOV: Κοινωνία πέρα από την Ευχαριστία σε καιρούς πανδημίας: Αναστοχασμοί με συλλειτουργούς της Ευχαριστίας	35
ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΟΥΤΛΟΥΜΟΥΣΙΑΝΟΣ: Ο άρτος, ο οίνος, ο τρόπος	39
WILL COHEN: Θεία Κοινωνία και κορωνοϊός	44
ΔΙΑΚ. MARK ROOSIEN: Η αποχή από τη Θεία Μετάληψη την εποχή της πανδημίας ...	51
ΔΙΑΚ. PAUL GAVRILYUK: Ο Θεός, το κακό και ο COVID-19	55

Μέρος Β': Ποιμαντικές προκλήσεις

Π. ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΑΥΓΗΣ: Η αξία της απραξίας: Μαθήματα από τον κορωνοϊό για τη σιωπή και την ησυχία	61
--	----

CRINA GSCHWANDTNER: Συμπόνια σε καιρούς κρίσης: Αμφισβητώντας τον πολιτισμό της αδικίας	65
Π. ELIAS VILLIS: Ώνειδος ή αγάπη στην εποχή της πανδημίας	71
ΔΙΑΚ. BRANDON GALLAHER & Π. RICHARD RENE: Ορθόδοξη αποκάλυψη: Κρίση και ελπίδα για την Ορθοδοξία στην εποχή του κορωνοϊού	75
SUSAN R. HOLMAN: Ασθένεια, κοινότητα και θλίψη στην εποχή του COVID-19	80
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΟΡΕΑΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (ΖΩΓΡΑΦΟΣ): Η δύναμη της Εκκλησίας	89
Π. NICHOLAS KAZARIAN: Ένα ορθόδοξο ήθος αλληλεγγύης απέναντι στον κορωνοϊό	92
GREGORY TUCKER: Μεγάλη Εβδομάδα κατ' οίκον την περίοδο του κορωνοϊού	97
ΔΙΑΚ. NICHOLAS DENYSENKO: Η παρουσία του Χριστού στα σπίτια μας τη Μεγάλη Εβδομάδα και το Πάσχα	101
ELENA ROMASHKO: Όταν οι εικόνες μεταδίδουν ασθένειες: Η θρησκευτική υλικότητα μετά το Τσερνόμπυλ	107
JOHN P. BURGESS: Η πανδημία και το Ιερό στη Ρωσία	113
REGINA ELSNER: Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας και ο κορωνοϊός: Επανεξετάζοντας «τη σχέση με το σύστημα»	118

FEBE ARMANIOS: Η Κοινωνία στην Κοπτική Ορθόδοξη Εκκλησία την εποχή του COVID-19	123
---	-----

Επίμετρο

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ (ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ): Η ανοησία και ο φανατισμός βλάπτουν σοβαρά την υγεία	131
Π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΤΖΟΓΙΑΝΝΗΣ: Μια μαρτυρία: «Βγήκα από την εντατική!»	152
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΝΙΓΗΡΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ (ΓΙΑΝΝΙΡΗΣ): «Ημείς τί καθήμεθα ὡδε;» (Δ΄ Βασ. 7:3)	161
Οι συγγραφείς του τόμου	167
Ευρετήριο ονομάτων	170

Πρόλογος

Νικόλαος Ασπρούλης
Nathaniel Wood

Το τελευταίο διάστημα η ανθρωπότητα βιώνει μία πρωτόγνωρη κατάσταση. Η σταδιακή εξάπλωση της πανδημίας του νέου κορωνοϊού (COVID-19) προκάλεσε παγκόσμιο τρόμο και απελπισία, ενώ οδήγησε μέχρι στιγμής εκατοντάδες χιλιάδες συνανθρώπους μας στον θάνατο. Όχι μόνο η δημόσια υγεία, αλλά και η πολιτική, η οικονομία, οι εμπορικές συναλλαγές και προπάντων οι διανθρώπινες σχέσεις βρέθηκαν αντιμέτωπες με μία κρίση, η οποία θέτει εν αμφιβόλω και δοκιμάζει κάθε βεβαιότητα και ασφάλεια, ατομική, εθνική ή άλλη. Ο κορωνοϊός, αυτή η νέα μάλιστα που κατατρώει τις σάρκες της ανθρωπότητας, απειλώνοντας κάποτε το ίδιο το ανθρώπινο είδος, κατέστησε αναγκαία τη λήψη μέτρων που σε άλλη περίπτωση δεν θα μπορούσε ποτέ να φανταστεί κανείς από εμάς που ζούμε και αναπνέουμε, ειδικά στις σύγχρονες φιλελεύθερες δημοκρατίες. Πλήρης αποκλεισμός για μεγάλο χρονικό διάστημα στο σπίτι, αυστηρά ατομικά και συλλογικά μέτρα προστασίας, αναγκαστική κοινωνική αποστασιοποίηση ήταν μερικά μόνο από τα μέτρα που έλαβαν σε παγκόσμιο επίπεδο οι κυβερνήσεις ώστε να αποτρέψουν ή να περιορίσουν, άλλοτε με μεγαλύτερη επιτυχία (όπως στην Ελλάδα), και άλλοτε με μικρότερη, τη θανατηφόρα διασπορά του ιού, ειδικά στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, τις γιαγιάδες και τους παππούδες μας, τους χρόνια ασθενείς, αλλά συχνά και νεότερους σε ηλικία και παιδιά. Επρόκειτο για μία κρίση, η οποία κατέδειξε στην πράξη, ότι η

παγκοσμιοποίηση δεν είναι κάποιο θεωρητικό ή ιδεολογικό κατασκεύασμα που προήλθε από το μυαλό λίγων ανθρώπων, οι οποίοι δήθεν κινούν τα νήματα της ανθρωπότητας, αλλά η ίδια η πραγματικότητα που ζούμε, το δικό μας παγκόσμιο χωριό, όπου ό,τι συμβαίνει στην άλλη άκρη του πλανήτη, γρήγορα θα κτυπήσει την πόρτα μας. Σε πείσμα κάθε είδους εθνικισμού και ύψωσης τειχών, η πανδημία του κορωνοϊού έδειξε ότι τα σύνορα, δεν είναι παρά ανθρώπινες κατασκευές που τελικά δεν μπορούν να μας προστατέψουν από έναν πραγματικό εχθρό που απειλεί την ίδια την ανθρώπινη ζωή. Και η θρησκευτική πίστη, οι χριστιανικές Εκκλησίες, η Ορθόδοξη Εκκλησία ειδικότερα, τι ρόλο έπαιξαν ή μπορούν άραγε να παίξουν στο μέσον αυτής της τραγικής και δυσοίωνης κατάστασης;

Σε ό,τι αφορά την Εκκλησία μας, φαίνεται ότι για μία ακόμη φορά βρέθηκε απροετοίμαστη να αντιμετωπίσει έγκαιρα και αποτελεσματικά έναν εχθρό, ο οποίος δεν απειλεί κάποιους λίγους ή ένα μέρος του πληθυσμού ή του πλανήτη, αλλά είναι απειλή για κάθε άνθρωπο που ζει πάνω στη γη. Η Ορθοδοξία, επαναπαυμένη, έχοντας επιβιβαστεί εδώ και πολλούς αιώνες στο άρμα μιας μετα-ιστορικής, εξωκοσμικής θεώρησης της Ιστορίας, αδυνατεί, όπως απέδειξε τρανώς η παρούσα συγκυρία, να αντιμετωπίσει με νηφαλιότητα και κυρίως με προσφυγή στην πλούσια παράδοσή της την κρίσιμη αυτή συγκυρία, προτείνοντας λύσεις που θα ενισχύσουν θεολογικά και ποιμαντικά τους πιστούς της, θα προσφέρουν μήνυμα ελπίδας και εμπιστοσύνης στον Κύριο της Ιστορίας, ο οποίος νίκησε τον θάνατο και μας προσφέρει απλόχερα την αιώνια ζωή. Αποφεύγοντας κάποτε να διατυπώσουν άμεσα κάποια επίσημη θέση, ή να έχουν την πρωτοβουλία των κινήσεων, οι Ορθόδοξες Εκκλησίες (η θεσμική έκφραση) στις περισσότερες περιπτώσεις σύρθηκαν να εφαρμόσουν τα μέτρα που έλαβαν οι εθνικές κυβερνήσεις, γεγονός που οδήγησε στην άποψη ότι η Εκκλησία υποτάσσεται, χωρίς αντίσταση στον καίσαρα, στην κρατική εξουσία, αδυνατώντας να ορθώσει το ανάστημά της, να αντισταθεί σε έναν, όπως ειπώθηκε χαρακτηριστικά, «νέο διωγμό των χριστιανών

ή του Χριστιανισμού», ή σε μία «αντι-χριστιανική συνωμοσία» από την πλευρά της Δύσης (όπως στην περίπτωση λ.χ. της Εκκλησίας στη Μολδαβία), η οποία σκοπό είχε να πλήξει την αυθεντική πίστη. Το κλείσιμο των ιερών ναών, η απαγόρευση των ακολουθιών, ειδικά στη δύσκολη συγκυρία της Μεγάλης Τεσσαρακοστής και του Πάσχα, και κατεξοχήν ο τρόπος μετάδοσης της Θείας Κοινωνίας (με επίκεντρο τη χρήση της λαβίδας/κοχλιαρίου) αποτέλεσαν αιτία πολέμου για εκείνους από τους πιστούς (;), ιεράρχες, κληρικούς και λαϊκούς, οι οποίοι επέλεξαν μία πολεμική στάση, ξιφουλκώντας ενάντια σε έναν αόρατο εχθρό που επιβουλεύεται την Ορθοδοξία, την πολεμάει και επιχειρεί να ακυρώσει ή αλλοιώσει την πατροπαράδοτη πίστη του λαού. Η συχνή αδράνεια ή αμφισημία της θεσμικής Εκκλησίας σε όλες αυτές τις περιπτώσεις (παρά το γεγονός ότι υπήρξαν και εγκρατείς ιεράρχες και θεολόγοι, που αντιστάθηκαν σε αυτό το είδος εκκλησιαστικού λαϊκισμού, επιχειρώντας με θεμελιωμένο λόγο να ερμηνεύσουν συμπονετικά την παρούσα κατάσταση, προσφέροντας παρηγοριά στον αναγκασμένο και φοβισμένο άνθρωπο) εξέθρεψε και συχνά ενίσχυσε, άλλοτε περισσότερο κι άλλοτε λιγότερο, τέτοια φαινόμενα φονταμενταλισμού, ώστε κάθε ιστορικά και θεολογικά θεμελιωμένη γνώμη και άποψη, διατυπωμένη από έγκριτες φωνές, να αντιμετωπίζεται ως προπαγάνδα εναντίον της γνήσιας πίστης και παράδοσης, χωρίς καν να γίνεται προσπάθεια για διάλογο. Η κρίση του κορωνοϊού με τις προκλήσεις που έθεσε σε όλα τα επίπεδα (λ.χ. κείμενα του παρόντος τόμου εξετάζουν τις οικονομικές επιπτώσεις του φαινομένου), ανέδειξε δυστυχώς τη θεολογική και ποιμαντική ένδεια των κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών, αλλά πρωτίστως ανέδειξε την ανάγκη αναζήτησης ερμηνευτικών κριτηρίων, με βάση τα οποία η θεολογία, ως η προφητική φωνή της Εκκλησίας, θα μπορέσει να αξιολογήσει, να αποτιμήσει και να ερμηνεύσει την παρούσα συνθήκη, προβάλλοντας, μέσα από τον πλούτο της αποστολικής και πατερικής της παράδοσης, τις προτάσεις εκείνες που μπορούν όντως να αποτελέσουν σωτηριώδες βάλαμο όχι μόνο για την υπαρ-

ξιακή αντιμετώπιση του COVID-19 αλλά και παρακαταθήκη για την αντιμετώπιση παρόμοιων κρίσεων. Η Εκκλησία και η θεολογία, αντλώντας τον λόγο και τον τρόπο του είναι τους από τα έσχατα, καλούνται στη συγκυρία αυτή να διαμορφώσουν ένα ήθος, ένα πρότυπο ζωής που πάνω από όλα θα σέβεται τον ίδιο τον Δημιουργό, ο οποίος έχει προσφέρει το δώρο της ζωής απλόχερα. Η Ευχαριστία, η κατεξοχήν συστατική πράξη της Εκκλησίας και όχι μία ακόμη κοινωνική ή μαγική εκδήλωση, καλείται να προσφέρει στον Θεό και Πατέρα, δι' Υιού εν Αγίω Πνεύματι, τα δώρα της κτίσης, ώστε να τα μεταμορφώσει σε αντίδωρο αιώνιας ζωής, προσφέροντας έτσι μια πρόγευση στον χειμαζόμενο κόσμο της ερχόμενης βασιλείας. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο θάνατος και το κακό, η μόλυνση από τον ιό, έχουν πάψει ή θα πάψουν μέχρι την τελική κρίση να μας επηρεάζουν ή να καθορίζουν τη ζωή μας. Ο Λάζαρος αναστήθηκε από τον Κύριο σύμφωνα με την ευαγγελική αφήγηση, παρόλα αυτά πέθανε εκ νέου. Η φθορά συνιστά συστατικό στοιχείο της εκ του μηδενός δημιουργίας ολάκερης της κτίσης, και αυτή, αν και μπορεί υπό προϋποθέσεις να ανασταλεί, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να παραβλέπεται ή να υποτιμάται, ειδικά σε ό,τι έχει να κάνει με την ακεραιότητα και την υγεία του κάθε ανθρώπινου προσώπου. Σε τελική ανάλυση, εκείνο που πραγματικά περιμένει ο Θεός από εμάς, ειδικά μάλιστα σε έκτακτες συνθήκες, είναι «έλεος και όχι θυσία».

Ο παρών τόμος έρχεται ακριβώς να καλύψει αυτή την ανάγκη. Αφήνοντας πίσω τη στείρα αντιπαλότητα και ανούσια σκιαμαχία, οι συγγραφείς του τόμου, επιφανείς ιεράρχες, κληρικοί και λαϊκοί θεολόγοι και στοχαστές, προερχόμενοι από διαφορετικά πλαίσια και τόπους, επιχειρούν μία πρώτη, δυναμική, ωστόσο βαθιά θεολογική, αποτίμηση της παρούσας κατάστασης, προσφέροντας συχνά υλοποιήσιμες προτάσεις θεμελιωμένες στη μακραίωνη παράδοση της Εκκλησίας μας, με κατεξοχήν έμφαση στην προσωπική ετερότητα, την υγεία, την προστασία της ατομικής ύπαρξης, κάποτε ακόμη και εις βάρος του σωματειακού χαρακτήρα της εκκλησιαστικής μας ύπαρξης. Οι

έκτακτες καταστάσεις απαιτούν ριζικές αποφάσεις. Κι όλα αυτά εν όψει ενός κινδύνου που δεν κάνει διακρίσεις ούτε αφήνει περιθώριο για δεύτερες σκέψεις ή καθυστερήσεις.

Τα περισσότερα από τα κείμενα που περιλαμβάνει ο ανά χειράς τόμος δημοσιεύτηκαν στο διαδικτυακό φόρουμ Public Orthodoxy (Δημόσια Ορθοδοξία), καταρχάς στα αγγλικά, αλλά και σε ελληνική και άλλες μεταφράσεις. Ευχαριστούμε από το βήμα αυτό τους υπευθύνους της Δημόσιας Ορθοδοξίας, Αριστοτέλη Παπανικολάου [Aristotle Papanikolaou] και Γιώργο Δημακόπουλο [George Demacopoulos], καθηγητές και συνδιευθυντές του Ορθόδοξου Χριστιανικού Κέντρου στο Πανεπιστήμιο του Fordham (Νέα Υόρκη), τους συγγραφείς που έδωσαν χωρίς δεύτερη σκέψη την άδεια για τη δημοσίευση των κειμένων στην παρούσα έκδοση, και ασφαλώς τον συνοδοιπόρο φίλο Παντελή Καλαϊτζίδη, Διευθυντή της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου, που πίστεψε στην αναγκαιότητα μίας τέτοιας πρωτοβουλίας, τον Μάριο-Κυπαρίσση Μώρο για την φιλολογική επιμέλεια και τον Κωστή Δρυγιανάκη για την πλαισίωση της σχετικής διαδικασίας. Κάποια από τα κείμενα αναφέρονται στον τρόπο που συγκεκριμένες Ορθόδοξες Εκκλησίες (λ.χ. Ρωσία) αντιμετώπισαν την πρόκληση του κορωνοϊού, ενώ τα πιο πολλά προσφέρουν θεολογικά και ποιμαντικά εργαλεία με τη βοήθεια των οποίων θα μπορούσε ο αναγνώστης να διαμορφώσει μόνος του μία ορισμένη στάση στην παρούσα συγκυρία. Στο επίμετρο του βιβλίου αναδημοσιεύονται τα κείμενα του Μητροπολίτη Αργολίδος Νεκταρίου, του π. Αθανασίου Καρατζογιάννη και του Μητροπολίτη Νιγηρίας Αλεξάνδρου, τα οποία καταπιάνονται πιο συγκεκριμένα με την ελληνική πραγματικότητα, προσφέροντας ένα φως ελπίδας και προοπτικής. Ευχαριστούμε και αυτούς για την άδεια να συμπεριλάβουμε τις κρίσιμες παρεμβάσεις τους στον παρόντα τόμο. Ελπίζουμε ότι η επιλογή των κειμένων που δημοσιεύονται εδώ θα συμβάλει στον σοβαρό διάλογο και την αναζήτηση των ερμηνευτικών εκείνων κριτηρίων που θα καταστήσουν όλους μας αρκετά ασφαλείς από τα πυρά των συνωμοσιολογικών

θεωριών και των φονταμενταλιστικών ομάδων. Τελικά, οι χιλιάδες άνθρωποι που πέθαναν από τον κορωνοϊό δεν είναι ένα ακόμη ψέμα της παγκοσμιοποίησης αλλά μια τραγική πραγματικότητα.

Οι επιμελητές
Νικόλαος Ασπρούλης-Nathaniel Wood
Εορτή της Αναλήψεως του Κυρίου, Μάιος 2020

Το τελευταίο διάστημα η ανθρωπότητα βιώνει μία πρωτόγνωρη κατάσταση. Η σταδιακή εξάπλωση της πανδημίας του νέου κορωνοϊού (COVID-19) προκάλεσε παγκόσμιο τρόμο και απελπισία, ενώ οδήγησε μέχρι στιγμής εκατοντάδες χιλιάδες συνανθρώπους μας στον θάνατο. Η Ορθόδοξη Εκκλησία, τι ρόλο έπαιξε ή μπορεί άραγε να παίξει; Η Ορθοδοξία, έχοντας επιβιβαστεί εδώ και πολλούς αιώνες στο άρμα μιας μετα-ιστορικής, εξωκοσμικής θεώρησης της Ιστορίας, αδυνατεί, όπως απέδειξε τρανώς η παρούσα συνθήκη, να αντιμετωπίσει με νηφαλιότητα και κυρίως με προσφυγή στην πλούσια παράδοσή της την κρίσιμη αυτή συγκυρία. Το κλείσιμο των ιερών ναών, η απαγόρευση των ακολουθιών και κατεξοχήν ο τρόπος μετάδοσης της Θείας Κοινωνίας, αποτέλεσαν αιτία πολέμου. Η κρίση του κορωνοϊού με τις προκλήσεις που έθεσε σε όλα τα επίπεδα ανέδειξε δυστυχώς τη θεολογική και ποιμαντική ένδεια των κατά τύπους Ορθόδοξων Εκκλησιών, αλλά πρωτίστως ανέδειξε την ανάγκη αναζήτησης ερμηνευτικών κριτηρίων, με βάση τα οποία η θεολογία θα μπορέσει να αξιολογήσει, να αποτιμήσει και να ερμηνεύσει την παρούσα συνθήκη.

Κείμενα: Νικόλαος Ασπρούλης & Nathaniel Wood, Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης (Ζηζιούλας), π. Robert M. Arida, π. Alexis Vinogradov, Ιερομόναχος Χρυσόστομος Κουτλουμουσιανός, Will Cohen, Διάκ. Mark Roosien, Διάκ. Paul Gavrilyuk, π. Ιωάννης Χρυσουγής, Crina Gschwandtner, π. Elias Villis, Διάκ. Brandon Gallaher & π. Richard René, Susan R. Holman, Μητροπολίτης Κορέας Αμβρόσιος (Ζωγράφος), π. Nicholas Kazarian, Gregory Tucker, Διάκ. Nicholas Denysenko, Elena Romashko, John P. Burgess, Regina Elsner, Febe Armanios, Μητροπολίτης Αργολίδος Νεκτάριος (Αντωνόπουλος), π. Αθανάσιος Καρατζογιάννης, Μητροπολίτης Νιγηρίας Αλέξανδρος (Γιαννίρης).

ISBN: 978-618-5375-06-5

Εκδοτική
Δημητριάδης